

Täysistunto

Tiistai 26.4.2022 klo 13.59—17.39

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain 5 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.40 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettua lakia jatkamalla mahdollisuutta myöntää kustannustukea myös Euroopan komissiolle tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12 jakson nojalla ilmoitetun tukiohjelman nojalla. Ohjelmaan perustuvan lakiesityksen mukaan yritys voisi saada kustannustukea, jos siihen kohdistuu pandemian hallintaan liittyvä julkisoikeudellinen rajoitustoimi ja yrityksen 2,3 miljoonan tukikiintiö olisi täynnä tai täyttymässä, mutta yritykselle olisi edelleen perusteltua myöntää kustannustukea. Suurin myönnettävä tukisumma olisi 6 miljoonaa euroa. Yrityksen kattamattomia kiinteitä kustannuksia voitaisiin korvata 12 miljoonan enimmäismäärään saakka. Tukikausi ja menettely vastaisivat voimassa olevaa kustannustukea. Valtiokonttori toimisi valtionapuviranomaisena, eli kyse on käytännössä jo aiemmasta laista: sen täydentämisestä suurten yritysten osalta.

Lain tavoitteena on koronapandemian hallintaan liittyvistä kielto- ja rajoitustoimista kärsineiden yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen. Hakuaika alkaisi toukokuussa 2022. Tuki on aiemmin ollut käytössä vajaa vuosi sitten, ja sitä myönnettiin 18 miljoonaa euroa. Koska tuen piirissä olevien yritysten tukisummat ovat jo varsin suuria, tuki edellyttää julkisen vallan rajoitustoimia ja tuella voi olla merkittävää päällekkäisyyttä meneillään olevan kustannustuki- ja sulkemiskorvaushaun kanssa, tukeen budjetoitava summa on arvioitu alhaiseksi, eli noin 6 miljoonaa euroa.

Ehdotettu laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun komission hyväksyntä tuelle on saatu. Voin sanoa, että ennakkotietona on, että komissio olisi perjantaina tämän jo antanut.

Kustannustuen kuudennen kierroksen valmistelun yhteydessä talousvaliokunta edellytti työ- ja elinkeinoministeriöltä kaikki hallinnonalat kattavaa sekä kansainvälisen toimialoitain jäsennellyn vertailun sisältävää selvitystä koronapandemian aikana myönnettyistä yri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

tystuista maaliskuun 2022 loppuun mennessä. Tällainen selvitys on toimitettu työ- ja elinkeinoministeriön kustannustukea koskevan lakiesityksen muistion liitteenä talousvaliokuntaan.

Koronatukiin liittyviä selvityksiä on muutoinkin valmisteilla ja valmistumassa, tuoreimpana Etlan uusi selvitys.

Koronatukien vaikuttavuutta on tutkittu kaiken aikaa. Kustannustuen ja kustannustukeen liittyvien erillisten tukimuotojen, kuten sulkemiskorvauksen ja tapahtumatakuun, yhteissumma on noin miljardi euroa. Kun lasketaan kolmen vuoden ajalta kaikki valtiovallan eri hallinnonalojen tukitoimet yhteen, lähestytään jo kymmenen miljardin panostuksia. Esimerkiksi Etlan tuoreiden havaintojen mukaan kustannustuki vaikuttaa onnistuneen lisäämään yritysten liikevaihtoa, tekemään osan yrityksistä voitolliseksi ja mahdollisesti pienentämään yrityssaneeraukseen joutumisen riskiä.

Kansainvälisessä ja EU-vertailuissa olemme taloutemme kokoon nähden pärjänneet kohtuullisesti. Suomen koronayritystukipolitiikkaa on arvosteltu reaktiiviseksi, mikä toisaalta on nopeasti etenevän ja yllättävän kriisin, kuten koronapandemian, tapauksessa ymmärrettävää.

Etlan mukaan valtion koronatoimien joukossa kustannustuki vaikuttaa perustellulta. Sen taloustieteelliset perustelut olivat varsinkin kevään 2020 aikana hyvin määritellyt ja perustuivat verrattain huolelliseen valmisteluun. Etla kuitenkin toteaa, että pidentyessään kaikki yritystukitoimet hidastavat talouden sopeutumista. Tämän takia olisi hyvä, jos yritystuilla olisi exit-strategia ja selkeästi määritelty takaraja. Parhaillaan valmistellaan valtioneuvoston valmennusryhmän linjausten mukaisesti kuljetusalan kustannustukea Ukrainan sotatilanteesta aiheutuneitten polttoainehintojen nousun osittaiseksi kompensoimiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

15.44 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämähän on meille tuttu laki sinänsä. Yritysten määräaikaisesta kustannustuesta on kysymys. Tiedän, että ministeri Lintilä, olette tehnyt kyllä ihan parhaanne näissä kaikissa kiemuroissa. Jos ajattelee tätä korona-aikaa, niin se on ollut yrityksille, kulttuuritoimijoille ja tapahtuma-alalle kylmää kyytiä. Itse katson sitä tuolla Pohjanmaalla tietysti yritysten näkökulmasta: pk-yritysten ja yksinyrittäjien mutta myös suurempien yritysten näkökulmasta. Ja mitä tapahtuukaan sitten tämän Ukrainan sodan vaikutuksesta, se on vielä varmasti aika kylmää kyytiä sekin.

Mutta jos ajattelee sitten sitä, mitä me ollaan tuolla sivistysvaliokunnassa keskusteltu, niin me ollaan puhuttu taas vähän toisenlaisesta yrittäjyydestä eli kulttuurialasta ja tapahtuma-alasta, ja kulttuuri- ja tapahtuma-alan toimijoilla se ansaintalogiikka on hyvin erilainen kuin joillain muilla yrityksillä. Sen ymmärtäminen ei ole ihan siinä alussa mennyt näissä kustannustukijutuissa kovinkaan hyvin. Tässä oli alussa vähän sellaista ongelmaa, että ne eivät ihan täsmäytyneet niille, jotka sitä olisivat oikeasti tarvinneet, ja siellä oli erilaisia kriteereitä. No sitten ministeri Lintilän johdolla korjattiin niitä lakeja. Mutta sanoisin, että kyllähän kaiken kaikkiaan kulttuuriala ja tapahtuma-ala ovat olleet vaikeuksissa. En vähättele missään nimessä muita, sanon että kaikki yritykset ovat tässä olleet todella vaikeuksissa — todella — mutta haluan nyt sivistysvaliokunnan puheenjohtajana puhua nimenomaan kulttuuri- ja tapahtuma-alasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

On erittäin hyvä, että nyt jatketaan tätä kustannustukilakia. On erittäin hyvä, että sitä taloudellista kattoa nostetaan, mutta kyllähän tämä kaiken kaikkiaan nyt on ollut kylmää kyytiä tapahtuma-alalle ja kulttuurialalle ja kulttuuritoimijoille: ne kaikki rajoitukset, mitä tehtiin, ei voinut liikkua missään, ja sitten ei kuitenkaan saanut yhtään mitään korvausta siitä. Kyllä minä olen huolissani tuosta kulttuurialasta kaiken kaikkiaan, että miten kulttuuriala ja tapahtuma-ala pääsevät jaloilleen. Kyllähän nyt on niin, että tarvitaan kulttuuri- ja tapahtuma-alan kunnianpalautus ensi kaudella ja se, että me nostetaan tätä kulttuurialaa. Kulttuuri tuo hyvinvointia tähän yhteiskuntaan. Se tuo myös taloudellista toimeentuloa monelle. Tapahtuma-ala ei ole vain ainoastaan sen staran ansiota, vaan siellä on monia, monia ketjuja, ja nämä kaikki ovat tästä nyt kärsineet, niin että kyllä tarvitaan kulttuuri- ja tapahtuma-alan kunnianpalautus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.47 Ilmari Nurminen sd: Kiitos, herra puhemies! Kiitos tosiaan ministerille tästä. On äärettömän tärkeää, että tätä jatketaan.

Tietysti korona haastaa meitä, ja nyt tämä Ukrainan kriisi. Esimerkiksi eilen uutisoitiin paljon kalateollisuudesta, ja meilläpäin tuolla Pirkanmaalla on isoa kalateollisuutta, ja ehkä siitä lähtökohdasta haluaisinkin esittää ihan konkreettisesti kysymyksen: on tärkeää, että tuetaan, mutta millä tavalla me mietitään näitä joustoja myös tässä tilanteessa yli ministeriörajojen? Meilläkin oli semmoinen tilanne maakunnassa, että on parisataatuhatta kalanpoikasta, jotka on kasvatettu Venäjällä ja sitten tuotu Suomeen, ja nämä yritykset haluaisivat ne sitten Suomessa myös kasvattaa, mutta ei ole saatu ympäristölupia, jolloin uhkaa, että näitä ei voi käyttää ja sitä kautta ei saada raaka-ainetta. On tärkeää, että tehdään tällaisia kustannustukia ja autetaan yrityksiä, mutta millä tavalla varmistetaan, että nyt näissä poikkeusolosuhteissa myös lupajärjestelmät menevät nopeasti ja pystytään aktiivisiin toimiin niin, että me autetaan yrityksiä etenkin tässä kriisitilanteessa, että pystytään niin kuin järjellä hoitamaan ja jatkamaan tällaista liiketoimintaa? Tämä oli semmoinen, mistä itse eilen sain paljon yhteydenottoja, ja halusinkin sen ministerille sen takia esittää ja kysyä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayh, olkaa hyvä.

15.49 Sari Essayh kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä määräaikaisten kustannustuen ajallinen jatkaminen ja myöskin sitten tuo tukikaton nosto on varmasti ihan kannatettavaa, mutta tuossa pyysin puheenvuoron ihan sen takia, kun ministeri tuossa kertoi, että tällainen selvitys on nyt sitten talousvaliokunnalle toimitettu liittyen korona-ajan kustannustukiin kaiken kaikkiaan, ja tuolla valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostossa varmasti myös oltaisiin tästä kiinnostuneita. Nyt itseltäni oli kyllä mennyt ohi, että tällainen on taloon toimitettu, ja täytyy vain toivoa, että sitten tuolla valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostossa myöskin tähän asiaan tutustuttaisiin vaikka omana asiana, koska kyllähän silloin kun ensimmäisiä erä näitä tukia myönnettiin ja ensimmäistä kertaa tätä lakia käsiteltiin, juuri tätä keskustelua myös siellä käytiin, eli miten nämä ovat kohdentuneet ja mitä vaikeuksia on ollut ja onko ollut byrokratiaa ja onko ollut yrityksiä, jotka ovat tippuneet välistä, ja muuta vastaavaa? Tämä selvitys on kyllä enemmän kuin tervetullut, ja sitä on hyvä kyllä siellä myöskin käydä läpi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2022 vp

Tietysti tässä nyt kun kehyksen yhteydessä paljon keskusteltiin myös tästä maatalousyrittäjien tukemisesta, hyvin paljon kuuli sitäkin vähän katkeransävyistä puhetta, että kuinka nopeasti muitten yritysten kustannustukia saatiin liikkeelle ja minkä verran aikaa meni ennen kuin sitten maataloudelle on saatu näitä paketteja. Tietysti toki on vähän eri asiasta kysymys, koronasta ja sitten toisaalta tästä tämänhetkisestä kriisistä, mikä heijastuu siellä maatalouden puolella, mutta maatalouden kohdalla täytyy sanoa, että jos nämä yritykset kaatuvat, niin silloin meiltä kyllä loppuu leipä. Siinä mielessä tämä on ihan keskeistä, että kun yrityksiä ovat kaikki, niin muistettaisiin, että siellä on ruuantuotannosta kyse.

Tosiaankin tämä selvitys olisi kyllä hyvin tarpeellista saada myös sinne työ- ja elinkeinojaostoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, kaksi minuuttia.

15.51 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin — edustaja Risikko ehti lähteä — se, että pitää paikkansa tämä kulttuuri- ja tapahtumalan vaikea tilanne. Tietysti tässä on ollut koko ajan se rajanveto ja jako, eli siis käytännössä ne, jotka ovat yrityspohjaisia, ovat kuuluneet meille TEMin puolelle, ja ne, jotka ovat taiteilijoita, free ja niin edelleen, ovat kuuluneet OKM:n puolelle.

Jos tästä tuli joku hyvä asia, niin täytyy sanoa, että itselleni se on tapahtumalan järjestäytyminen, joka tapahtui tässä yhteydessä. Se oli hyvä juttu. Ja toivon, että tuonne free-puolelle myös tapahtuisi rekisteröinti, koska aika monet viittasivat siihen Tanskan malliin, jossa tuli tuki suoraan tälle free-puolelle. Mutta siellä oli se ero, että he olivat kaikki rekisteröityneet. Suomessa ei ole mitään rekisteriä, ja tämä olisi varmasti semmoinen, joka sinne taidepuolelle pitäisi saada.

No sitten edustaja Nurmisen kysymykseen: Tässä on nyt tietysti se, että tämä pitää mieltää niin, että tämä on koronatukea, jossa taustalla ovat julkisen vallan rajoitukset elinkeinotoimintaa kohtaan. Eli meillä ei ole ollut vielä keskusteluja Ukrainan sodan vaikutuksista, voisiko sanoa, kompensointimielessä millään tavalla, ja täytyy sanoa sekin, että ei taida olla yksikään yritys vielä lähestynyt minua niistä. Eniten yritykset haluavat tietoa, mitä he tekevät: meillä on konttori Venäjällä, mitä me voidaan tehdä ja niin edelleen. Isot yritykset pärjäävät aika hyvin, koska heillä on omat juristinsa ja niin edelleen, mutta sanotaan, että pk-sektori ja nimenomaan pienemmät ovat ehdottomasti se suurin, mitä tällä hetkellä on. Mutta varmasti tämä luvitushomma on kyllä sellainen, joka kannattaa siinä pitää.

Sitten edustaja Essayah: Hoidetaan se raportti ilman muuta perinteiseen, kuninkaalliseen työ- ja elinkeinojaostoon, se kuuluu siellä ilman muuta ollakin. [Puhemies koputtaa] Tietysti tässä oli se, että tämä tuli nopeasti tänne, koska tässä oli tekninen väline olemassa, kanava oli valmiina — siinä se vähä ero siihen maatalouden puoleen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.